Edito / 2026 / 1

ISSN: 2700-600X (Print)

Ido-Saluto!

Editita dal Germana Ido-Societo

La Idistaro trauras pri la eminenta Ido-poetino Heidi Neussner, qua mortis ye la 19ma januaro 2026 en Berlin.
Detali pri la vivo e verkaro di Heidi Neussner ye la pagini 4-6.

Kontenajo

Parolo da la redakterio.....3

Rubriko: Ido-vivo - Aktivaji e novaji di nia asociuro e la Idistaro

Fondo-membro dil Germana Ido-Societo Heidi Neussner mortis *da Rainer Höhling*.....4

Poemo da *Gonçalo Neves* por Heidi Neussner.....6

Nomado poemo da *Heidi Neussner*.....6

Kurta novaji.....7

Rubriko: Linguo

La grupo Linguo aceptas nova Ido-vorti.....9

Rubriko: Cienco

La blanka sharko – inter hiere ed hodie *da Jürgen Viol*.....11

Astronomio di le Maya *da Jean Martignon*.....12

Rubriko: Literaturo

Berlin! Berlin! *da Hardy Worm trad da Günter Schlemminger*.....13

La musho *da Partaka*.....15

La araneo *da Emma Schmidt*.....16

Rubriko: Historio

Sur la traci di Bach en Turingia: Familiala membri hike esas pruvebla kom muzikisti multa yarcenti *da Günter Schlemminger*.....18

Blas de Lezo e la heroala defenso di Cartagena de Indias:
La brava rezistado qua protektis la Hispana Imperio en Amerika
da Vicente Costalago.....21

Parolo da la redakterio

Kara lektanti dil "Ido-Saluto!"

Literaturo esas importanta afero por omna lingui. Quankam nia Ido-movado ne esas granda, Ido havas richa literaturo. Ido posedas plu granda originala literaturo kam omna altra helpolingui ecepte Esperanto.

Ye la 19ma januaro 2026 la granda Ido-poetino Heidi Neussner mortis en la evo di 95 yari en Berlin. El pruvis per sua originala Ido-poemi ke la internaciona linguo Ido esas tre apta por poezio.

Do literaturo pleas granda rolo en la unesma numero dil "Ido-Saluto!" en la yaro 2026.

Heidi Neussner e sua spozulo Alfred Neussner, qui mortis en la yaro 2023, anke pleis importanta rolo en la Germana Ido-Societo. Sen le Neussner la hodiala Germana Ido-Societo ne existus. Amba gespozi esis la fondinti di nia asociuro.

Ma por sekurigar la futuro di nia Ido-movado ni bezonas nova e yuna membri. Me tre joyus se ni povos ganar nova membri en la yaro 2026. Ca-yare ni elektos nova direktantaro dil Germana Ido-Societo e nova direktantani esas tre bonvenanta.

Me deziras ad omna amiki dil internaciona linguo Ido sucesoza e joyoza nova yaro 2026! Restez sana e restez fidela al Linguo dil Delagaciono ed a nia Germana Ido-Societo!

Dro. Thomas Schmidt, Prezidanto dil Germana Ido-Societo

P.S.: Ne-obliviez pagar via membro-kontributo di 24 Euro al Germana Ido-Societo por la yaro 2026.

Bankverbindung / Banko-komuniko

Deutsche Ido-Gesellschaft e. V.

Postbank Berlin

IBAN: DE88 1001 0010 0184 5661 06

BIC: PBNKDEFFXXX

Rubriko: Ido-vivo - Aktivaji e novaji di nia asociuro e la Idistaro

Fondo-membro dil Germana Ido-Societo Heidi Neussner mortis

La Germana-Ido Societo trauras pri sua fondo-membro Heidi Neussner (7ma marto 1929 til 19ma januaro 2026). El mortis poka semani ante sua 97ma naskodio en hemo por oldi en la centro di Berlin. Heidi Neussner esis eminenta poetino dil helpolinguo Ido. El publikigis la poemaro "Galimatioso" (1988) e "Pasinta instanti" (2000) e tradukis Germana klasikala literaturo de la Germana ad Ido. Inter altri el kreis tradukuri dil verki da Goethe, Schiller, Lessing e Hermann Hesse. La maxim granda parto di sua originala poemi e literaturala tradukuri publikigesis en la Ido-revui "Progreso" ed "Ido-Saluto!".

Ankore dum elua studio por divenar instruktistino en la monato julio 1948 el konoceskabis sua futura spozulo Alfred Neussner en Esperanto-grupo en Berlin-Neukölln, ma il preferis la helpolinguo Ido e pro to il fondis la Germana Ido-Societo (GIS). Alfred e Heidi Neussner partoprenis kune Ido-konferi en multa Europana landi. Ibe li recevis idei por la laboro dil GIS. Li anke voyajis kune ad Azia e Nord-Afrika. Heidi Neussner asumis por plura yari la ofico dil trezorero dil GIS. La gespozi havis tri komuna infanti.

Heidi Neussner ne esis nur talentoza poetino, ma anke dotita kom artistino. El dedikis su anke a sucesoza olepiktado e preferis kom motivi peizaji. Pluse el prizis la Chiniana skribo-tipi. El dedikis li til la granda evo omnadie un horo di sua tempo.

Heidi Neussner enterigesis ye la 26ma februaro 2026 ye la latero di sua en la yaro 2023 mortinta spozulo Alfred Neussner.

(RH, traduktita da TS)

Heidi Neussner ye sua 95ma naskodio en Berlin (Foto: Rudolf Gensch)

Gründungsmitglied der Deutschen Ido-Gesellschaft Heidi Neussner verstorben

Die Deutsche Ido-Gesellschaft e.V. trauert um ihr Gründungsmitglied Heidi Neussner (7. März 1929 – 19. Januar 2026). Sie starb wenige Wochen vor ihrem 97. Geburtstag in einer Seniorenresidenz im Berliner Zentrum.

Heidi Neussner erwarb sich große Verdienste als Dichterin in der Plansprache Ido. Sie veröffentlichte die Gedichtsammlungen „Galimatioso“ (1988) und „Pasema instanti“ (2000) und übersetzte klassische deutsche Literatur ins Ido. Hervorzuheben sind hier Werke von Goethe, Schiller und Lessing sowie Hermann Hesse. Ihre Gedichte und Übersetzungen wurden vor allem in den Ido-Zeitschriften „Progreso“ und „Ido-Saluto!“ abgedruckt.

Noch während ihrer Ausbildung zur Lehrerin hatte sie im Juli 1948 in einer Esperanto-Gruppe in Berlin-Neukölln ihren späteren Ehemann Alfred Neussner kennengelernt. Gemeinsam hatte das Ehepaar drei Kinder. Alfred bevorzugte Ido gegenüber dem Esperanto und gründete deshalb 1960 die Deutsche Ido-Gesellschaft (DIG). Gemeinsam besuchten Heidi und Alfred Neussner Ido-Kongresse in vielen europäischen Ländern, von denen sie Anregungen für die Arbeit der DIG mitbrachten. Außereuropäische Reisen führten sie nach Asien und Nordafrika. Für mehrere Jahre übernahm Heidi Neussner die Aufgaben der Schatzmeisterin der DIG.

Heidi Neussner war nicht nur als Dichterin künstlerisch sehr begabt. Sie widmete sich darüber hinaus auch erfolgreich der Ölmalerei, bei der sie Landschaften als Motive bevorzugte. Ferner fand sie Gefallen an den chinesischen Schriftzeichen, denen sie bis ins hohe Alter täglich eine Stunde ihrer Zeit widmete.

Heidi Neussner wurde am 26. Februar 2026 an der Seite ihres 2023 verstorbenen Ehemannes Alfred Neussner beigesetzt.

(RH)

Heidi Neussner dum la Ido-renkontro 2007, sube lasta persono de dextre (Foto: Eberhard Scholz)

Poemo por Heidi Neussner da Gonçalo Neves

La eminenta Ido skriptisto Gonçalo Neves publikigis en la Facebook-grupo Ido-Literaturo ye la 26ma januaro 2026 belega poemo por Heidi Neussner.

Ne plus respiras,
Heidi, la poetino,
ma son klar versi
tra la etero:
lua anmo e kordio
rest ed inspiras.

(Poemo da Gonçalo Neves)

Nomado

Originala Ido-poemo da Heidi Neussner

Volunte me esus nomado,
sempre sur voyi iranta,
sempre nov-deskovranta.

Me prizas la vasta vagado.

Aceptas me pluvo e suno,
kom parti di plena vivo.

Vintre me marchas tra nivo,
e tra foliar' dum autuno.

Sempre nova decido,
ye omna krucumo dil voyo,
por kuriozeso e joyo,
dop omna montet' nova vido.

Ma kande venas vespero,
fineskas la granda vagado,
erektastendon nomado
irgaloke surtero.

Aranjas itere sorgeme,
instalur' konocata,
e familiar' cirkondata
su sentas sekure e heme.

Kurta novaji

Ido-Kalendarii da Dro. Detlef Groth e da Gerhild Drogi por 2026

La ex-prezidanto dil Germana Ido-Societo Dro. Detlef Groth itere publikigis en januaro 2026 Ido-Kalendario. La libreto havas 90 pagini e kontenas kontributaji da Partaka (Ido-versiono dil kansono "Abelo Maya"), Antonio Martinez (Tradukuro dil Armeniana fablo "Lo maxim utila en ca mondo"), Brian E. Drake (Tradukuro dil fablo "La foxo" da Khalil Gibran), Emma Schmidt (originala rakonto: "La letro sen nomo") e David Weston ("Tri eventi di 1926 segun la Ido-Wikipedio"). On trovas en la kalendario la nasko-dati e morto-dati di importanta Idisti e la dati dil skol-vacanci di omna 16 federala landi di Germania. Detlef Groth publikigas depos multa yari sua kalendario en paperala formo.

La Germana Idistino Gerhild Drogi kreis itere gratuita Ido-kalendario en la interreto en la formato A4. Anke en ca kalendario on povas vidar diversa festo-dii e la nasko-dati e morto-dati di importanta Idisti. Vu povas deskargar gratuite la kalendario hike:

http://www.ido.li/kalendarios/Idokalendario_2026.pdf

(TS)

Kristonasko-kanti en la linguo Ido

La Braziliana Idisto Lucas Costa kolektis en la sociala reto Telegram "Kristnasko-kanti en Ido" e il kreis albumo. En la fino esis nin kanti, ma la problemo esas ke on povas nur askoltar e deskargar li en la Telegram grupo "Ido-linguo". Serchez ibe ad "Ido-muziko" e vu trovez ye la unesma januaro 2026 la kanti. Lucas ipsa e quar altra Idisti kontribuis. La Hispana Ido-autoro Partaka, la Hispana Idisto José Maria Rodriguez, Emma Schmidt de Germania ed Idisto kun la pseudonimo "Solaris". Anke Tiberio Madonna de Italia kreis Ido-versiono dil kansono "Nokto pacoz" ("*Stille Nacht*" en la Germana originalo). (TS)

Adminime on povas askoltar la du kanzoni da Emma Schmidt anke che YouTube:

"La Lumo di Kristonasko"

https://youtube.com/shorts/t86lVuNHT6g?si=ScxLvaNUfuP64XA4

"La Kloshi Kantas"

https://youtube.com/shorts/8l8sRVr9Drk?si=8MfVa9OXJxWwR0fw

La nova Ido-libro "Anekdotaro" da Partaka

En la novembro 2025 aparis nova verko da Hispana Ido-autoro Partaka. La verko "Anekdotaro" kontenas 65 orignala anekdoti en Ido, qui aparis antee en diversa Ido-forumi. La libro havas 64 pagini e la famoza Portugalana Ido-skriptisto Gonçalo Neves deskribis "Anekdotaro" en la Google grupo "Idistaro" tale: "*Li (*La anekdoti*) esas naraci kurta e vivaca, texita kun la milda ironio qua karakterizas la autoro.“*

Gonçalo Neves karakterizigis Partaka tale: "*Per ica verko, un-plusa-foye, Partaka montras su kom homo universala, qua juas e juigas la vivo, qua trovis en Ido la moyeno adequata, mem ideala, por expresar sua pensi e sentimenti. Il vivas en e per Ido, ed Ido vivas en per il. Interesiva simbioso, ne-ofte renkontrebla che kultanti ed adepti di lingui internaciona."*

On povas foliumar, lektar e deskargar ca verko senkustoze en la PDF-formato hike:

https://dn721504.ca.archive.org/0/items/anekdotaro/Anekdotaro.pdf

(TS)

Numero 48 dil revuo Posta Mundi kun nova Ido-texti verki publikigita

Posta Mundi 48

La interretala revuo *Posta Mundi* sempre kontenas verki en diversa internaciona helpolingui. Nova chef-redaktero di Posta Mundi esas Kristian Soto de Venezuela, qua anke esas Idisto e frequenta partoprenanto di la internaciona Ido-videokonfero ye la saturdio. En la numero 48, qua publikigesis en la monato januaro 2026, ni trovas du Ido-texti: la originala rakonto „La Stranja Mesajo“ da Emma Schmidt (Videz Posta Mundi 48, p. 6-8) e la anekdoto „En Extremadura“ da Partaka (Videz Posta Mundi 48, p. 23).

On povas deskargar la numero 48 dil revuo *Posta Mundi* gratuite hike:

https://archive.org/details/posta_mundi_48

(TS)

Rubriko: Linguo

La grupo Linguo aceptas plura nova Ido-vorti

Pos la Ido-renkontro 2022 en Dessau la grupo "Linguo" en la interreto fondesis kun la skopo aceptar ed oficaligar od adminime rekomendar nova vorti, qui ankore mankas en Ido. La Google-grupo "Linguo" ja laboras e decidis pri nova vorti. La vorti esas propozi e rekomendi.

Hike esas la adreso di la grupo en la interreto:

https://groups.google.com/g/linguo

En la listo vu trovas la 10 vorti, qui aceptesis da la grupo inter 16ma decembro 2024 til 27ma januaro 2025. Hike esas detali pri ca vorti:

Fonto lingui: A = Angla, F = Franca, G = Germana, H = Hispana, I = Italiana, R = Rusa e suplementale L = Latina ed E = Esperanto, ma ca amba lingui ne esas fonto lingui di Ido

apl-o
Definuro (Tekniko): Programo, aparte mikra programo dizignita por portebla aparato, exemple smartfono
Tradukuri: A app | F appli, application, programme | G App, Anwendung | H: apli, app | I app, applicazione, programma | R приложение, мобильное приложение
Fonto-lingui: AFGHI (videz supere)

apter-a
Definuro (Biologio): Sen-ala: *aptera formiko, *apteri esas sen-ala insekti
Tradukuri: A apterous | F aptère | G flügellos | H áptero | I attero, aptero | R бескрылый | E senflugila.
Fonto-lingui: AFHI (videz supere)

drone-o
Definuro: Senhoma (senkrua) aviacilo, normale operacata de fore.
Tradukuri: A drone | F drone | G Drohne | H dron | I drone | R дрон
Fonto-lingui: AFGHIR (videz supere)

enurez-o
Definuro (Patologio): Urinifo nevoluntal, ordinare dum nokto
Tradukuri: AH enuresis | F énurésie | G Enurese | I enuresi | R энурез | E enurezo
Fonto-lingui: AFGHIR (videz supere)

ergativ-o
*Definuro (Gramatiko, existas en la *Baska ed altra lingui):* Kazo dil subjekto di transitiva verbi
Tradukuri: A ergative | F ergatif | G Ergativ | HIE ergativo | R эргатив
Fonto-lingui: AFGHIR (videz supere)

floem-o
Definuro (Botaniko che planti vaskuloza): Tisuo ek vivanta celuli, qua konduktas adsupre od adinfre la elaborita sapto kontenanta solvebla organikaji, precipue sakaroso, produktita per fotosintezo
Tradukuri: A phloem | F phloème | G Phloem | HI floema | R флоэма | E floemo
Fonto-lingui: AFGHIR (videz supere)

kardigan-o
Definuro: Vesto simila a jerzeo, quan on apertas e klozas fronte per butoni o zipo
Tradukuri: AFI cardigan | G Strickjacke | H chaqueta de punto; cárdigan | R кардиган | E trikita jako, *kardigano
Fonto-lingui: AFIR (videz supere)

klementin-o
Definuro (Botaniko): Frukto tre simila a mandarino, kun oranjee reda shelo facile forigebla, produktata da klementiniero
Tradukuri: A clementine | F clémentine | G Klementine | HI clementina | I mandarancio | R клементин | E klementino. *klementin.ier.o. Arboro del fam. Rutaceae, hibrido di mandariniero ed oranjiero (Citrus clementina).*
Fonto-lingui: AFGHR (videz supere)

klon-o
Definuro (Biologio): 1 Un o plura DNA-fragmenti, celuli od individui havanta identa genaro pro decendar per genal manipulado del sama original DNA-fragmento, celulo od individuo. 2 Kopiuro od imituro di ulo ja existanta, aparte se dizignita por simular ol. *3 (Informatiko):* Preciza imituro de komputala programo od aparato di altra firmo, ordinare plu chipa kam la originalajo.
Tradukuri: AF clone | G Klon, Nachahmung, clone | H clon | I clone | R клон
Fonto-lingui: AFGHIR (videz supere)

xilem-o
Definuro (Botaniko, che planti vaskuloza): Tisuo ek mortinta celuli, qua konduktas adsupre la kruda sapto, kontenanta minerala sali absorbita dal radiki
Tradukuri: A xylem | F xylème | G Xylem | HI xilema | I silema | R ксилема | E ksilemo.
Fonto-lingui: AFGHIR (videz supere)

Rubriko: Cienco

La blanka sharko – inter hiere ed hodie

ek: "Pri sharki e homi" (DVD) e "La blua universo" (DVD) ed diversa jurnali. Kompilita da Jürgen Viol

Blanka sharko (Foto: Wikipedia Commons)

En la dokumentala filmo "Pri sharki e homi" on questionis pasanti en Usana grand-urbi, quon ili pensas pri sharki generale, ma precipue pri la blanka sharko. Sempre itere me povis audar nocioni quale monstro, demono o devor-mashino. La blanka sharko stacis sempre en centro.
En la filmo "La blanka sharko" da Steven Spielberg (1975) esas la raptema animalo, la maligna e ruzoza diablo, qua ocidas kandida balneri kontinue.
La blanka sharko esis longa tempo la prototipo di sola chasanto, qua glutas granda fishi e homi.
Til nun mem famoza sharko-specialisti afirmis ica opiniono. Ma intertempe esas nova observadi pri la konduto di ica animalo.
La blanka sharko ne esas sola od izolita chasanto. On vidis ica sharko en mikra grupi de triadek altra sharki, qui probable chasis ensemble baleni.
En ica chaso-komuneso existas anke hierarkio, ed la animali determinas inter su, qua esos la futura chefo. Se du maskula blanka sharki volas klarigar, qua esos la komandanto, la du animali natas por kurta tempo unu apud l'altra. Tale oli povas komparar longeso, grandeso e rapideso. La korpala grandeso esas grava faktoro. Finale la du kontratanti natas frontale unu kontre la altra.
La sharko, qua evitas la karambolo, devas kapitulacar.
Ica formo di konvenciono esas extraordinara e tre importanta evento. Nam se on povas klarigar la rango-ordino en pacema maniero, sangoza konflikti esos superflua.
Quo do esas la blanka sharko?
Ka monstro? Sango-durstanta e ruda kanibalo?
Fakte la blanka sharko esas nur en rara situacioni reala danjero por la homo. Ol povas lezar la homala korpo, ma ol ne manjas homala karno, e se, ol sputas la karno ek la muzelo. Ol manjas mar-hundi, mar-elefanti, delfini, yuna baleni, oktopodi, tortugi e mem altra sharki.
La Suisiana sharko-exploristo Dro. Erich Ritter dicis: "Cirkume milioni de sharki mortas singla yaro per homi, ma nur dek til duadek homi per sharki. Qua esas nun la bestio?"

Astronomio di le Maya

da Jean Martignon

Kalendario di Maya (Foto: Wikipedia: Commons)

Segun le Maya, la mondo dividesis ye tri strati: la subsulo, la tero e la cielo. La tero esis plata e quadrata. Singla de lua quar anguli reprezentesis per koloro. La blanka norde, la nigra weste, la flava sude, la reda este. E la verda meze. Ica quadrata petro-planko lokizesis sur la dorso di giganta krokodilo ipsa jacanta sur aquo-baseno kovrata per nenufari. La cielo sustenesis per quar kolorizit arbori lokizita ye la quar punti kardinala. Meze, la arboro verda sustenis la cielo-mezo.
La petro-planko dil cielo, segun le Maya, kompozesis per 13 strati, singla de oli gardesis da aparta deajo. La petro-planko dil subtera mondo, diferante, posedis nur 9 strati, qui ipsa anke gardesis da aparta dei. Singla deo havis specala reprezento en la subtera mondo ed en la cielala mondo. On opinionis ke l'anmo dil mortinto suriras la voyo dil suno, t.e. ke ol decensis til la subtera mondi quale agas la suno ye noktesko, por, pose, riacensar en la cielo matine, alte elevar su, e rajuntar la dei dil cielala mondo. Le Maya esis ecelanta matematikisti.
Li deskovrabis la "Maya" templa observatorio di Chichén Itzá. zero e duadekimala kalkulo-sistemo, to esas, de duadek til la sequanta duadeko (dum ke ni uzas dekimala sistemo de dek til la sequanta deko), qua tre bone funcionis. Li esis precipue remarkinda astronomiisti. Li konstruktigis observatorii qui posibligis a li konocar ed identigar la plu multa planeti e notar en lia kalendario la lunala e sunala cikli kun precizeso abutante, inter altri, ye profana kalendario de 365 dii, la *haab*, longatempe ante la Ocidentani. Lia sacerdoti asertis utiligar ita kalendario por adirar la futuro o la pasinto. Tale li anuncis la sun-eklipsi e la kataklismi. Le Maya opinionis ke la mondo naskas e mortas ciklale.
Segun lia sakra libro, la "*Popol Vuh"*, la mondo naskos e mortos quarfoye. La Unesma Epoko esis olta dil argila homi. Ici laste dicita esis tante mola e stupida ke la dei preferis eliminar li. Pose venis la Duesma Epoko, olta di la ligna homi, ma li indijis grand-anmeso ed inteligenteso e la dei dronis li per diluvio. Plu tarde, du heroi: Hunahpû ed Ixbalanque venis afrontar la terala monstri e naskigis la homi dil maizo, qui tandem esis sate humila por veneracar la fulmino dil cielo. La fino dil

venonta ciklo, konformesant a kataklismo desktruktante definitive la mondo, predicesis da Maya sacerdoti ye dato qua konformesas a la yaro 2012 en la Ocidentala kalendario.

Rubriko: Literaturo

Berlin! Berlin!
Da Hardy Worm (1921)

trad da Günter Schlemminger

La vinko-kolono en Berlin (Foto: Wikipedia Commons)

La raportisto spontaneskas. Me skribos pri Berlin. Lo ne esas desfacila. Ma esas ne-gratitudoza tasko. Me devas skribar facile kompreneble. Lo esas ja tre desfacila. Me preferus skribar pri urbi, quin me ne konocas. Li semblas a me nur tre bela. Me imaginas, ke me ibe trovas ulo, quon me en Berlin vane serchas, exemple kulturo, quon Berlin ne havas, mem ne ulo mentiema. Nek en sua diskurso-plasi, ube filiuli e filiini di richeta genitori askoltas la vorti di irga humanesala apostolo, qua vere nur esas ula „koquita Kristo“, nek en lua skat-klubi, qui qualifikas su preske omni kom "kultur-ligo“. Nul-loke esas kulturo. Nek che la ministro X nek che Schulze o Meyer. Omna-loke brutaleso sen kurajo favore sincereso. Do perfideso, kovrita vulgareso. Sempre pafido ek l'embusko. Berlin ne havas vervo, nula atako-joyo. Dominacas ula sufokanta e polvoza atmosfero. Ula fatigeso, pro la sterileso di la tale-dicita duktanta fantomi.
Irez ni por exemplo en la nokto-kokteleyi. Irez ni unfoye ad-ibe, ube on devas sejornar kom Berlinano, quale la enoyigiva, sen-stila, pikturacha Berlinala revui ofte asertas – omna-loke la vakueso ridachas a ni, quan on probas celar per flitraro. Yuna ed olda homi sideskas ibe kun tre multa pekunio. Li recevis ol da lia genitori o li eskrokis ol. Li portas la maxim bela vestaro, ma li ne esas justa. Li disjetas la pekunio, ma lo tote ne esas impozanta. Li parolas pri omno, ma ne savas irgo. Li ne esas dekadanta – ho yes esez li nur lo! - li esas stulta e volas kovrar lo per blazeso. Per un vorto, la homi, qui en Berlin acentizas, esas enoyiganta e rigida. Por skribar pri to me lasis libera mea specala amikino Hedwig Courths-Mahler.

Irez ni en la teatri. Qua sideskas sur la maxim bona plaso? Qua tusetas laute e krepitas per papero? Qua siflas per la koridor-klefo e babilas dum la reprezento pri la nova chapelo di la siorino Bauer e pri la privat-vivo dil aktori. Sempre la korpulenta figuri kun la parveninta manieri, iti. Qui en la lojio netigas la sidilo per silkatra tuketo e pose per fingro perforas en la nazo. E li tote ne penas divenor altre. Li havas ya pekunio. Pro quo li bezonas ultre to kultivo. Pro quo spirito, pro quo politeso? Ka li tormentis su eventuale per konjuntur-aferi por ye lia olda dii, a qui li sentis depos lia yuneso profunda e sincera hororo. Lia richeso donas a li sentimento di sekureso. Li ne-perturbite, kande li recevas vango-frapi da la flogilo di satiro, li ridas e joyas pri kansoni, qui esas direktita kontre li. Nur lore pavoreskas, kande sur stradi detonas la grenadi. Lore li timas pro lia pekunio-sako, pri lia vivo. Lore mem li des-metas lia jako ed aparas en grasoza sub-vesto.
Quale me dicis, ne esas gratitudoza tasko skribar pri Berlin e sua habitantaro. Advere me darfas selektar ipse mea march-folio. Me darfas skribar lo segun me vidas la situeso. Me darfas acensar la „*Siegessäule*“ (vinko-kolono), qua ne ja esas demolisita, e vidar vaste tra la tekti e korti, regardar placi e kanali. Me povas sideskar en obskura tavernachi, ube yuna yunuli pikas per la kultelo ed ube la debochistini kriachas. Me povas vagar tra omna stradi dil urbo. Tra laborist- ed animal-garden-domeni. Me vagos tra male aerizita birerii e Halenser danso-saloni. Me savas ke me ibe trovos tam poke kulturo kam en la taverni en la westo. Ma me trovas ibe ankore originaleso e tumulto. Pistol-pafi en la dormanta metropolo.
Sequez me, dicas la sensacionema raportisto. Sequez me a la loki di la homeosexuali, a bruisivaji, a la laub-kolonii. Ni povas anke vizitar kurte la eleganta mondo. Ma me dicas antee, ni ne joyos. "He automobilo“ Okupata! Do, ni vehos per la tramvoyo e kalkulos al editor ula automobil-vehado. Okupata taxio, okupata taxio.

Besuchen Sie den Kanal der Deutschen Ido-Gesellschaft auf YouTube:

Vizitez la kanalo dil Germana Ido-Societo che YouTube:

https://www.youtube.com/@deutscheido-gesellschaft8167

La musho

da Partaka

Musho (Foto: Wikipedia Commons)

Me sincere ne memoras la loko, ube to eventis, ma certe ne en mea hemo, sed exter ol, forsan en domo di amiko…
Kande me eniris la chambro por dormar, me klozis la pordo e proximeskis al lito… Me quik vidis musho, qua situesis alte an blanka parieto… Lu restis ibe quieta e senmova, e me pensis, ke mushi anke darfas dormar, e ke esos nula problemo pasar la nokto kun ta insekto… E me dormeskis. E ni dormis…
Jorneskabis, quande ulu pokope vekigis me per tushetar e ritushetar mea vizajo. Jorneskabis, yes, ma esis ankor tro frue por me, qua intencis durar dormar… Tote ne-posibla: la musho duris flugar, zumar e tushetar mea vizajo…
Tandem, quankam me nule komprenas "Zumapük", me komencis intelektar to, quon la musho probis komunikar a me:
"Tu klozis la pordo, e me volas ekirar. Desklozez la pordo! Mea vivo-tempo esas kurta, e me volas ekirar. Desklozez la pordo, me pregas! Desklozez la pordo!"
Lore, tote ne-eviteble, me men levis ek la lito ed apertis la pordo, por ke l’ musho povez ekirar la dormo-chambro…
Me konjektas, ke lu quik flugis adextere, nam lu ne plus tushetis mea vizajo, ne mem por kisar me gratitudoze…
E fortunoze, me povis durar dormar til plu tarde…
Quon me lernis de ta experienco?
Se, lor irar dormar, tu renkontros musho en tua chambro, sive ekpulsez lu e klozez la pordo, sive pasez la nokto kun lu, ma ne klozez la pordo dil dormo-chambro, nam la musho vekos plu frue kam tu, e lu bezonos ekirar por juar sua tempo.

La Araneo

da Emma Schmidt

Foto: Thomas Schmidt per ChatGPT

Me pensas ke to eventis kande me evis 11 yari. Esis en la somero e la vetero esis tre varma. Pro to me apertigis mea fenestro dum la nokto kande la temperaturo divenis plu agreabla.

Dum tala dii me nur weris kurta pijamo, ma malgre to ofte esis ankore tro varma en mea chambro ye la duesma etajo. Mea chambro esis direta sub la tekto ed ibe esis sempre varmega dum la somero e koldega dum la vintro. La chambro di mea seniora fratulo esas anke ye la duesma etajo opoze de mea chambro.

Ni ja havis skolo-vakanci kande to eventis. Me esis survoye enlitigar me. Me ja netigis mea denti e klozigis la pordo di mea chambro. Ed ibe me vidis ol! Granda nigra araneo kun hari ye la korpo. To esis vere pavorigiva! Me odias aranei. E se oli movas, me povus kriegar laute pro timo e nauzeo. Yes, me savas ke to esas stulta stereotipo. Puerini kriegas kande eli vidas aranei e yes, me ne esas plus bebeo. Ma me personale kom Emma, me odias aranei.

Quon me povis facar? Kaptar la monstro en glaso? Ho no, me ne volis esar proxima de ca insektego. E forsan la araneo saltus vers me! Kad aplastar ol an la parieto? To certe rezultus de ledega makulo. E certe mea matro iraceskus multe pri to. Forsan demandar helpo de mea genitori? No, li pensus ke me esus ankore mikra bebeo. Forsan questionar mea seniora fratulo? Il certe ridus e mokus me. Do, me decidis facar la maxim simpla solvuro: facar nulo ed ignorar la araneo!

Me probis lektar libro, ma me ne povis koncentresar. Me regardis ofte a la parieto. La araneo ne movis. Bone, forsan ol anke timis me! Ca penso kalmigis me poke. Me extingis la lumo e juis la silenco. Me klozigis la fenestro antee, pro to me povas plu bone dormar tale. La temperaturo en mea chambro esis agreabla.

Me reflektis quon me facos morge. Me intencis natar kun mea maxim bona amikino en la lago. La aquo nun esis sat varma. Me ankore mustos selektar qua malyoton me portus. Dum ca desfacila tasko me dormeskis e tote obliviis la haroza monstro en mea chambro.

Subite me vekis per stranja bruiseto. Esis quale frotado sur papero. Me enswichis la lampo apud mea lito. La lumo preske blindigis me. Me regardis ad-supre. Ed ibe me vidis ol! La araneo movabis sur la afishi an la parieto e to esis la kauzo dil bruiseto. E nun la araneo esis direte super me sur la afisho di mea favorata muziko-grupo! La monstro regardis a me per sua cent okuleti! To esis tro multe! Me mustis kriegar laute e yes, me kriegis vere laute! Mea vivo esis en danjero!
Pos kelka sekundi mea fratulo apertigis la pordo e kuris aden mea chambro. "Emma, quo eventis?", il questionis me ecitita. Me ne povis parolar e me nur montris per mea dextra manuo a la parieto ube la areneo guatis. La okuli di mea fratulo sequis mea fingri e lore il vidis la monstro. E quon il facis? Il ridis e dicis: "Vartez, me salvos tu, princino!" Il livis mea chambro. "Adube tu iras? Tu ne povas lasar me hike sola!", me vokis.
Pos kelka sekundi, qui esis quaze eterneso por me, il rivenis kun vakua glaso en la manuo. Il susuris deslaute: "Ne movez! Me kaptos tua monstro!" Nun me esis en paniko e tremis malgre la varmeso. Me klozigis mea okuli e protektis mea vizajo per mea manui. Me volis impedar ke la araneo falus adsur mea vizajo. Me preske povis sentar quale la ok haroza gambi movis su sur mea pelo.
Klak! Me audis la glaso an la parieto. Kad il sucesis kaptar la haroza araneo?
"Apertigez tua okuli, Emma. La kavaliero salvis tu. Me eskartus la drako!", mea fratulo ridante dicis.
Me prudente apertigis mea okuli. E yes il kaptabis la araneo en glaso. Quala abomininda animalacho! Mea fratulo prenis la glaso e forlasis mea chambro. Il rivenis pos cirkume du minuti.
Il regardis a me ed il esis serioza: "Emma, omno esas en ordino. Me jetis la araneo ek la fenestro. Dormez ed lasez me anke dormar. En ordino?"
Me inklinis la kapo dankeme. "Dankego! Tu salvis me! Ma me havas ankore prego."
Il regardis a me kurioze: "Ne dankinda. Yes?"
Me respondis: "Me pregas, ne naracez to a nia gentori!" Me suplikante regardis ad il.
Mea fratulo respondis: "Yes, me promisas to e dormez bone, fratineto!"
Me donacis ad il mea maxim dolca rideto: "Bona nokto, mea kavaliero."
Il ridis e klozigis la pordo. Pose me traserchsis mea chambro, ma ne deskovris plura araneo. Duris kelkete til me ridormeskis.
Ye la nexto matino mea matro questionis me dum la dejuneto: "Emma, ka tu havis koshmaro en la pasinta nokto? Ka tu kriis?"
Me redeskis e ne povis respondar, ma itere mea seniora fratulo salvis me e respondis: "Yes, Emma havis koshmaro, ma ne esis grava. Ka ne, fratineto?"
Me ridetis e dicis: "Me sonjis ke me esis princino e drako minacis me, ma tandem kavaliero salvis me."
Ni omni ridis e la mondo esis en ordino. Mea matro embracis me e karezis mea vizajo. Me tre juis to. Me esis til hodie dankema a mea fratulo. Il ofte iracigis me, ma en ita nokto il salvis me.
Quon me lernis de ta experienco?
Se, lor irar dormar, tu renkontros araneo en tua chambro, ekpulsez ol ipse o per

helpema persono quale mea fratulo, ma ne pasigez la nokto kun lu, nam la araneo movos en la chambro aden tu. Me preferas tro granda varmegeso kam havar araneo en mea chambro.

Rubriko: Historio

Sur la traci di Bach en Turingia
Familiala membri hike esas pruvebla kom muzikisti multa yarcenti.

Elke Kreischer ek Senioren-Magazin Treptow-Köpenick trad da Günter Schlemminger

Monumento por Bach en Eisenach (Foto: Wikipedia Commons)

Turingia esas Bach-lando. Ante multa yarcenti esas membri di la familio Bach pruvebla muzikisti e kompozisti. Tandem esas naskinta en la persono di Johann Sebastian, naskinta 1685 en Eisenach, mem ula genio. Il valoras til cadie kom un di la maxim signifikanta kompozisti dil ocidento.
Naturale anke sua patro Johann Ambrosius (1645-1694) esis muzikisto. Il agis kom urbo-siflanto en Eisenach e kom korto-trumpetisto di la duki di Sachsen-Eisenach. Pro ke Bach ja kom non-evanto divenis kompleta orfano, il venis a sua 14 yari plu olda fratulo Johann Christoph ad Ordruf, qua komprende anke esis muzikisto e kom organisto agis ye la Michael-kirko en Ordruf. Che lu Bach perfektigeskis, qua ja che sua patro ganabis unesma savaji koncerne violino- e cimbalo-pleado, sua fakultato relate musikala domeno, specala la orgeno-pleado. Il savigis esencale ipse kompozar e kopiis celate, malgre despito kontre sua fratulo, por to la noti, quin il ek la arboro di Johann Christoph ne-permisate „prestis“. Ula genion anke fratulo ne povas haltigar.
Kom nur dek-e-ok yari evanto Bach recevis lua unesma profesionala chanco. Il

facigis expertizo pri la nova orgeno di la nova kirko en Arnstadt, e solvis ca skopo tante konvinkinte ed expertale, ke l'urbestraro quik engajis lu kom orgenisto di la kirko. Il atingis to. Ula marvelatra monumento sur la nova kirko sur la merkato-placo en Arnstadt memorigis pri ca evento ye la yaro 1703. La bronzo-figuro, qua en la yaro 1985 esis kreita da Bernd Göbel ek Halle okazione la 300ma naskala aniversario di la kompozisto ed en la sama yaro esis konsakrita, montras yuna, tre des-ecitita viro adosita ye miliala termino en bracho, simpla kamizo e laxa hararo. La ne konventionala monumento komencigis multa debati, ma por me ol esas konvenanta, tala-maniere la yuna Bach.
Ja dum sua unesma employado aparis lua ardoranta iraco e stupideso, qui akompanis lu dum-vive e kreis problemi, nam pro to il ne esis amata da sua chefi. Konseque lore eventis ofte des-konsenti. Exemple kande Bach en yaro 1705 migris a Lübeck por vizitar lua granda muzikala simbolo Dietrich Buxtehude (400 kilometri pede). L'urbestraro di Arnstadt permisis por to quar semani, ma preske quar monati duris lua ne-prezenteso. Buxtehude mem probis, ke il restez sempre en Lübeck ed ofris a lu sua sucedo kom orgenisto. Bach refuzis, nam l'ofro esis asociita kun la mariajo kun lua ne tre beleta filiino, Bach refuzis dankeme, nam lore il esis tre amoroza a sua kuzino duesma grado en Arnstadt Marie Barbara Bach, quan il mariajis en la yaro 1707. Ilua chefi esis komprenende ne joyoza pri ca ne legala longigo di la plusa developo che Dietrich Buxtehude. Ja antee existis despito, pro ke l'orgen-pleado da Bach valoris kom tro komplikata e ne utila koncerne por la tradicionala koro-kanto. Ultree on remarkis kritikale, ke il sur la kirko-galerio kun ula „stranja virgino“ prizentis (versimile sua futura spozino Maria Barbara, qua esis bona kanterino). Kande Bach en la yaro 1707 recevis la posiblajo koncerne employeso kom orgenisto en Mühlhausen, il aceptis ol.
Do, retro-venez ni ankorfoye a la nasko-loko di Bach, Eisenach. Ibe ankore esas kelka atesti, qui memorigas a lu. Por exemplo la kirko St. Georgen, en qua quar muzikala preirinti di sua familio dum 130 yari laboris kom orgenisti. Bach esis baptita en ca kirko l'originala bapto-stono ankore existas.
La nasko-domo ne plus existas, ma proxim la *Frauenplan 21* trovesas en ula impozanta, 550 yari olda edifico la Bach-muzeo. Ol recevis en la yaro 2007 moderna konstrukturo di ampligo, qua per permiso, entote ne konvenanta optikale apude. Ol esas un di la maxim frequentita muzikist-muzei en Germania. Ibe on expozas 250 originala exponati, inter li ula noto-autografo da Bach. Ultree la muzeo posedas multa muzik-instrumenti ek la Barok-epoko, qui esas prizentata.
On povas regardar en la muzeo impresiva Bach-busto ek ligno da Gerhard Kurt Müller. En la yaro 1984 ol esas fabrikita segun komendo dal urbo Leipzig okazione la 300ma nasko-dio di Bach, ma des-aparis quik en la depozeyo. La GDR-komisanti sentis la vizajo-plastiko tro negativa. Forsan la mala, depresala expresuro di la plastiko akordas kun l'olda vizajo di Bach, karakterizita da morbi e multa decepti. La plastiko tale esas imituro en komparo kun la yuna dinamikala muzikisto sur la merkado-placo di Arnstadt. Komenco e fino di ula vivo trovesas hike. Esas bona, ke l'aranjanti havis la kurajo montrar ca plastiko.

Anke ni vizitas la Wartburg, alte tronsidante super Eisenach, same kam Bach kun sua familio anke agis. Sua patro darfis kom urbo-siflisto dum fianci, mariaji, festini ed altra solena eventi pleabis, same kam dum la en-marcho di la guvernado en lua urbo. Lo omna influis Bach kom puero e yunulo. On povas kelkete proximigar lu kom persono ed artisto, se on hike migras sur ilua traci.

La monumento por Bach en Arnstadt (Foto: Wikipedia Commons)

Besuchen Sie die Deutsche Ido-Gesellschaft im Internet:

Vizitez la Germana Ido-Societo en la interreto:

http://www.idolinguo.de/

Blas de Lezo e la heroala defenso di Cartagena de Indias: La brava rezistado qua protektis la Hispana Imperio en Amerika

da Vicente Costalago

Blas de Lezo (Foto: Wikipedia Commons)

Ye la yaro 1741 eventis un dil maxim memorinda e dramatala militala epizodi en la historio dil Hispana teritorii en Amerika: la defenso di Cartagena de Indias. Sub la komando di l'admiralo Blas de Lezo, mikra Hispana floto e garnizono rezistis l'atako di un dil maxim forta Angla floto di l'epoko, direktita da l'admiralo Edward Vernon. La forteso e strategio di Blas de Lezo transformis la situeso, simbolizante la kurajo e la kompetenteso dil Hispana navaro en defenso di lua kolonii.

La siejo di Cartagena: rezistado kontre supera povi

La Hispana garnizono, nur cirkume 3.000 soldati e maristi, esis preparita por rezistado dum longa siejo, opozite a plu kam 27.000 Angla soldati e multa navi kun kanoni. Malgre la granda difero di nombro ed equipado, Blas de Lezo uzis robusta milit-ruzo e la naturala geografiala avantajo dil portuo por protektar l'urbo.

Sen extera helpo e sub la konstanta minaco di l'invadanto, la Hispana defensanti rezistis mult ataki e omna singla persono montris feroca kurajo. La febleso di l’invadanta floto e l’ecelanta strategio di Blas de Lezo rezultis al vinkeso di l’Angli, qui devis forirar pos monati di nesuceso.

Heroala figuro: Blas de Lezo

Blas de Lezo, qua sufris la perdo di un okulo, un brakio e un gambo en preiranta batalii, divenis simbolo di heroismo e strategiala genio. Ilua personeso e determinado inspiris la soldati, montrante ke mem sub maxim desfavoroza kondicioni, kurajo e inteligenteso povas superar numerala supereso.

La heredajo dil siejo

La defenso di Cartagena de Indias restas un dil maxim granda triumfi dil Hispana armeo. L'urbo, hodie grava historiala monumento e turismala loko en Kolumbia, memorigas al heroismo di Blas de Lezo e la rezistado dil garnizono. Singlayare, lecioni pri la siejo e la strategio di Blas de Lezo instruktesas en la historio dil Hispana navaro.

La siejo di Cartagena simbolizas la forteso, sakrifiko e strategiala genio, reprezentante la grava rolo di Hispana navaro en la historio di Amerika e la defenso di lua kolonii kontre supera povi.

Ni dankas!

We would like sincerely to thank the IDO foundation for language research in memory of Hellmuth Röhnisch in Stockholm for granting the German Ido-Societo financial support in the amount of:

25.000 SEK (2025) and 22.000 SEK (2022)

Ni volas sincere dankar la IDO fonduro por linguo-exploro en memoro di Hellmuth Röhnisch en Stockholm por grantar al Germana Ido-Societo subvenciono per sumo de:

25.000 SEK (2025) and 22.000 SEK (2022)

Ido-Saluto!

Editita dal Germana Ido-Societo

Edito 2026/1

V.I.S.D.P.
Thomas Schmidt, Berlin

Redaktionsschluss / Redakt-fino
01.03.2026

Herausgeber / Editerio
Deutsche Ido-Gesellschaft e.V.
(Germana Ido-Societo)
c/o ver.di Berlin / FB 8
Am Bahnhof Westend 3
D-14059 Berlin

Satz und Layout /
Kompostado e formizo
Thomas Schmidt
Bengt Klatte

Auflage / Edituro
50

Redaktion / Redakterio
Ido-amiki Berlin
c/o ver.di Berlin / FB 8
Am Bahnhof Westend 3
D-14059 Berlin
E-Mail: ido-saluto@idolinguo.de

Druck / Imprimo
csv-copyshop-berlin

Vertrieb / Distributo
Rudolf Gensch

Redakteure / Redakteri
Rudolf Gensch (rg)
Rainer Höhling (rh)
Jean Martigon (jm)
Günter Schlemminger (gs)
Thomas Schmidt (ts)
Eberhard Scholz (es)
Jürgen Viol (jv)

Bankverbindung / Banko-komuniko
Deutsche Ido-Gesellschaft e. V.
Postbank Berlin
IBAN: DE88 1001 0010 0184 5661 06
BIC: PBNKDEFFXXX

Das deutsche Jahresabonnement der Papierausgabe beträgt 24,00 Euro. Der Betrag ist an die obige Bankverbindung zu überweisen mit dem Verwendungszweck „Abo Ido-Saluto“.

Der Jahresbeitrag für DIG-Mitglieder beträgt ebenfalls 24,00 Euro. Mitgliedsbeiträge und Spenden sind steuerlich absetzbar.

Die Verwendung der Texte ist nach Genehmigung des Herausgebers erlaubt. Um ein Belegexemplar wird gebeten. Zitate bedürfen der Genehmigung der Redaktion und des Herausgebers. Die Bilder, Zeichnungen sowie die grafischen Arbeiten unterliegen dem Urheberrecht und bedürfen der Freigabe durch den Urheberrechtsinhaber. Das Scannen von Seiten - für den persönlichen Bedarf – ist ohne Genehmigung des Herausgebers erlaubt.

Heidi Neussner che internaciona Ido-renkontro kun Frank Kasper

(Foto: Eberhard Scholz)

Flori dal Germana Ido-Societo sur la tombo de Heidi Neussner

(Foto: Rudolf Gensch)